

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 20ής Μαΐου 2010*

Στην υπόθεση C-210/09,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το cour administrative d'appel de Nantes (Γαλλία) με απόφαση της 29ης Δεκεμβρίου 2008, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 10 Ιουνίου 2009, στο πλαίσιο της δίκης

Scott SA,

Kimberly Clark SAS, πρώην Kimberly Clark SNC,

κατά

Δήμου της Ορλεάνης,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Κ. Lenaerts, πρόεδρο τμήματος, Ε. Juhász, Γ. Αρέστη, J. Malenovský και Τ. von Danwitz (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Scott SA και η Kimberly Clark SAS, πρώην Kimberly Clark SNC, εκπροσωπούμενες από τον R. Sermier, avocat,

— ο Δήμος της Ορλεάνης, εκπροσωπούμενος από τον A. Lyon-Caen, avocat,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. de Bergues και την B. Beaupère-Manokha,

- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Dowgielewicz,

- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους B. Stromsky και L. Flynn,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου [88] της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 83, σ. 1).

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ των Scott SA (στο εξής: Scott) και Kimberly Clark SAS, πρώην Kimberly Clark SNC (στο εξής: Kimberly Clark), αφενός, και του Δήμου της Ορλεάνης, αφετέρου, σχετικά με το κύρος των βεβαιώσεων τελών που εξέδωσε ο Δήμος της Ορλεάνης για την ανάκτηση κρατικής ενισχύσεως που κρίθηκε ασύμβατη με την κοινή αγορά.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Η δέκατη τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 659/1999 έχει ως εξής:

«ότι, στις περιπτώσεις παράνομων ενισχύσεων που δεν είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά, θα πρέπει να αποκαθίσταται αποτελεσματικός ανταγωνισμός· ότι, για τον σκοπό αυτό, είναι αναγκαίο να ανακτάται αμελλητί η ενίσχυση, περιλαμβανομένων και των τόκων· ότι είναι σκόπιμο η ανάκτηση να πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διαδικασίες της εθνικής νομοθεσίας· ότι η εφαρμογή των διαδικασιών αυτών δεν θα πρέπει να εμποδίζει την αποκατάσταση αποτελεσματικού ανταγωνισμού, εμποδίζοντας την άμεση και αποτελεσματική εκτέλεση της απόφασης της Επιτροπής· ότι, για την επίτευξη αυτού του αποτελέσματος, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα που να διασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα της απόφασης της Επιτροπής».

- 4 Το άρθρο 14 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο τιτλοφορείται «Ανάκτηση της ενίσχυσης», προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Σε περίπτωση αρνητικής απόφασης για υπόθεση παράνομων ενισχύσεων, η Επιτροπή αποφασίζει την εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για την ανάκτηση της ενίσχυσης από τον δικαιούχο (εφεξής αποκαλούμενη “απόφαση ανάκτησης”). Η Επιτροπή δεν απαιτεί ανάκτηση της ενίσχυσης εάν αυτό αντίκειται σε κάποια γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου.

[...]

3. Με την επιφύλαξη απόφασης του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατ' εφαρμογή του άρθρου 185 της συνθήκης, η ανάκτηση πραγματοποιείται αμελλητί και σύμφωνα με τις διαδικασίες της εθνικής νομοθεσίας του οικείου κράτους μέλους, εφόσον αυτές επιτρέπουν την άμεση και πραγματική εκτέλεση της απόφασης της Επιτροπής. Για τον σκοπό αυτό και σε περίπτωση κινήσεως διαδικασίας ενώπιον εθνικών δικαστηρίων, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα που διαθέτουν στα αντίστοιχα νομικά τους συστήματα, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών μέτρων, με την επιφύλαξη της κοινοτικής νομοθεσίας.»

Η εθνική νομοθεσία

- 5 Το άρθρο 4 του νόμου 2000-321, της 12ης Απριλίου 2000, σχετικά με τα δικαιώματα των διοικούμενων στο πλαίσιο των συναλλαγών τους με τη διοίκηση (*JORF* της 13ης Απριλίου 2000, σ. 5646), προβλέπει τα εξής:

«Κάθε πρόσωπο δικαιούται, στο πλαίσιο των συναλλαγών του με μια εκ των απαριθμούμενων στο άρθρο 1 διοικητικών αρχών, να γνωρίζει το ονοματεπώνυμο και την ιδιότητα του διοικητικού υπαλλήλου που έχει αναλάβει τη διεκπεραίωση του αιτήματός του ή τον χειρισμό της υποθέσεως που τον αφορά· τα στοιχεία αυτά περιλαμβάνονται σε κάθε έγγραφο που του απευθύνει η διοίκηση. Η ανωνυμία του διοικητικού υπαλλήλου διασφαλίζεται στην περίπτωση κατά την οποία αυτό δικαιολογείται από λόγους δημόσιας ασφάλειας και ασφάλειας των προσώπων.

Κάθε απόφαση που εκδίδει μια εκ των απαριθμούμενων στο άρθρο 1 διοικητικών αρχών φέρει τόσο την υπογραφή του εκδίδοντος την απόφαση αυτή όσο και την ένδειξη, με ευανάγνωστους χαρακτήρες, του ονοματεπωνύμου και της ιδιότητας αυτού.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 6 Κατά τη διάρκεια του έτους 1987, ο Δήμος της Ορλεάνης και το Διαμέρισμα του Loiret πώλησαν, με προνομιακούς όρους, στην εταιρία Bouton Brochard Scott, διάδοχος της οποίας είναι πλέον η εταιρία Scott της οποίας οι μετοχές ανήκουν στην Kimberly Clark, οικοπέδο κείμενο στη βιομηχανική ζώνη La Saussaye της Ορλεάνης. Επιπλέον, οι δύο προαναφερθέντες οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης ανέλαβαν την υποχρέωση να υπολογίζουν το ποσό των τελών εξυγίανσης με βάση προνομιακό συντελεστή.
- 7 Στις 12 Ιουλίου 2000, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2002/14/EK, σχετικά με την κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Γαλλία υπέρ του ομίλου Scott Paper SA/Kimberly-Clark (ΕΕ 2002, L 12, σ. 1), με την οποία κηρύχθηκε ασύμβατη με την κοινή αγορά η κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε υπό τη μορφή, αφενός, προνομιακού τιμήματος για την αγορά οικοπέδου και, αφετέρου, προνομιακού τιμολογίου για την καταβολή τελών εξυγίανσης. Το άρθρο 2 της εν λόγω αποφάσεως ορίζει τα εξής:

«1. Η Γαλλία θα λάβει τα κατάλληλα μέτρα για να ανακτήσει από το δικαιούχο την ενίσχυση που αναφέρεται στο άρθρο 1 η οποία ήδη χορηγήθηκε παράνομα.

2. Η ανάκτηση θα πραγματοποιηθεί χωρίς καθυστέρηση σύμφωνα με τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, εφόσον επιτρέπουν την άμεση και αποτελεσματική εκτέλεση της παρούσας απόφασης. [...]»

- 8 Η Scott και το Διαμέρισμα του Loiret άσκησαν προσφυγές κατά της αποφάσεως 2002/14, οι οποίες αφορούν το αίτημα ανάκτησης σε σχέση μόνο με την ενίσχυση που χορηγήθηκε υπό τη μορφή προνομιακού τιμήματος για την αγορά του εν λόγω οικοπέδου. Επομένως, η απόφαση αυτή, στο μέτρο που αφορά την ενίσχυση που χορηγήθηκε υπό τη μορφή προνομιακού συντελεστή για την καταβολή τελών εξυγίανσης, μοναδική επίμαχη ενίσχυση στην υπό κρίση υπόθεση, δεν αποτελεί αντικείμενο προσφυγής ενώπιον των δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- 9 Στις 5 Δεκεμβρίου 2001, ο Δήμος της Ορλεάνης εξέδωσε, προς ανάκτηση της ενισχύσεως που χορηγήθηκε υπό μορφή προνομιακού συντελεστή για την καταβολή τελών εξυγίανσης, τις τρεις βεβαιώσεις τελών που αποτελούν το αντικείμενο της διαφοράς στην κύρια δίκη (στο εξής: επίμαχες βεβαιώσεις τελών). Οι βεβαιώσεις αυτές φέρουν τη σφραγίδα της δημαρχίας, υπογραφή και την ένδειξη «αντί του δημάρχου: ο εξουσιοδοτημένος αντιδήμαρχος», εντούτοις δεν αναγράφουν ούτε τον τομέα ευθύνης που έχει ανατεθεί στον υπογράφοντα αντιδήμαρχο ούτε το ονοματεπώνυμο αυτού.
- 10 Οι επίμαχες βεβαιώσεις τελών αποτέλεσαν αντικείμενο προσφυγών που άσκησαν οι Scott και Kimberly Clark ενώπιον του tribunal administratif d'Orléans.
- 11 Δεδομένου ότι, κατά το εθνικό δίκαιο, ήτοι κατά το άρθρο L. 1617-5, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του γενικού κώδικα οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, οι προσφυγές αυτές έχουν αυτομάτως ανασταλτικό αποτέλεσμα, η εκτελεστότητα των εν λόγω βεβαιώσεων τελών ανεστάλη, με συνέπεια οι βεβαιώσεις αυτές αρχικώς να μην εκτελεστούν.
- 12 Εν τω μεταξύ, με την απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Οκτωβρίου 2006, C-232/05, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 2006, σ. I-10071), διαπιστώθηκε ότι η Γαλλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 249, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ και από τα άρθρα 2 και 3 της αποφάσεως 2002/14. Μεταξύ άλλων, το Δικαστήριο διαπίστωσε, με τη σκέψη 53 της εν λόγω αποφάσεως, ότι το ανασταλτικό αποτέλεσμα των προσφυγών που ασκήθηκαν κατά των βεβαιώσεων τελών που εκδόθηκαν προς ανάκτηση της άνευ νομίμου αιτίας χορηγηθείσας ενισχύσεως συνιστά διαδικασία που δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 659/1999 και ότι, ως εκ τούτου, ο κανόνας που προβλέπει το ανασταλτικό αυτό αποτέλεσμα πρέπει επομένως να μείνει ανεφάρμοστος.
- 13 Στις 9 Ιανουαρίου 2007, το tribunal administratif d'Orléans απέρριψε τις προσφυγές που άσκησαν ενώπιόν του η Scott και η Kimberly Clark, οι οποίες, κατόπιν τούτου, επέστρεψαν το κύριο ποσό της ενισχύσεως που τους είχε χορηγηθεί άνευ νομίμου αιτίας.

- 14 Στις 8 Μαρτίου 2007, η Scott και η Kimberly Clark άσκησαν έφεση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του *cour administrative d'appel de Nantes* και, προς στήριξη της εφέσεώς τους, προέβαλαν, μεταξύ άλλων, λόγο αντλούμενο από μη τήρηση του άρθρου 4 του νόμου 2000-321, επικαλούμενες παράβαση των διατάξεων του δεύτερου εδαφίου του εν λόγω άρθρου στο μέτρο που στις επίμαχες βεβαιώσεις τελών δεν αναγράφεται το ονοματεπώνυμο του υπογράφοντος αυτές.
- 15 Στις 8 Δεκεμβρίου 2008, η Scott και η Kimberly Clark επέστρεψαν το ποσό των τόκων της ενισχύσεως που τους είχε χορηγηθεί για την περίοδο από το 1990 μέχρι την 1η Ιουνίου 2008 και, στις 24 Μαρτίου 2009, κατέβαλαν τους τόκους της ενισχύσεως για την περίοδο από την 1η Ιουνίου μέχρι τις 8 Δεκεμβρίου 2008.
- 16 Διαπιστώνοντας ότι οι επίμαχες βεβαιώσεις τελών δεν πληρούν τις τυπικές προϋποθέσεις του άρθρου 4 του νόμου 2000-321 και ότι η παράβαση αυτή είναι ικανή να επιφέρει την ακύρωσή τους, το αιτούν δικαστήριο αμφιβάλλει ως προς τη συμβατότητα της λόγω τυπικού ελαττώματος ακυρώσεως των επίμαχων βεβαιώσεων με τις διατάξεις του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 659/1999.
- 17 Υπό τις συνθήκες αυτές, το *cour administrative d'appel de Nantes* αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«[Η] ενδεχόμενη ακύρωση από το γαλλικό διοικητικό δικαστήριο των βεβαιώσεων τελών που εκδόθηκαν προς ανάκτηση των ενισχύσεων που κρίθηκαν ασύμβατες προς την κοινή αγορά με την απόφαση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 12ης Ιουλίου 2000, λόγω παραβάσεως νομοθετικών διατάξεων σχετικών με τα τυπικά στοιχεία που πρέπει να περιέχουν οι βεβαιώσεις αυτές, είναι δυνατόν, λαμβανομένης υπόψη της δυνατότητας που έχει η αρμόδια διοικητική αρχή να θεραπεύσει το ελάττωμα που έχουν οι αποφάσεις αυτές, να εμποδίσει την άμεση και πραγματική εκτέλεση της απόφασης [2002/14], κατά παράβαση του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού [659/1999];»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 18 Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 658/1999 έχει την έννοια ότι απαγορεύει την εκ μέρους του εθνικού δικαστηρίου ακύρωση βεβαιώσεων τελών που εκδόθηκαν προς ανάκτηση της επίμαχης στην κύρια δίκη κρατικής ενισχύσεως για τον λόγο ότι οι εν λόγω βεβαιώσεις ενέχουν τυπικό ελάττωμα, λαμβανομένης υπόψη της δυνατότητας των αρμοδίων διοικητικών αρχών να θεραπεύσουν το ελάττωμα αυτό.
- 19 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι βεβαιώσεις τελών εκδόθηκαν προς διασφάλιση της εκτελέσεως της αποφάσεως 2002/14. Το άρθρο 2 της αποφάσεως αυτής επιβάλλει στη Γαλλική Δημοκρατία την υποχρέωση, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 659/1999, να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση από τις αποδέκτριες εταιρίες των ενισχύσεων που τους χορηγήθηκαν παρανόμως, ενώ διευκρινίζεται ότι η ανάκτηση πρέπει να πραγματοποιηθεί αμελλητί κατά τις διαδικασίες του εθνικού δικαίου, στο μέτρο που οι διαδικασίες αυτές παρέχουν τη δυνατότητα άμεσης και αποτελεσματικής εκτελέσεως της εν λόγω αποφάσεως.
- 20 Όπως διαπίστωσε το Δικαστήριο με τη σκέψη 49 της προπαρατεθείσας αποφάσεως, το άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 659/1999 αντικατοπτρίζει τις επιταγές της αρχής της αποτελεσματικότητας την οποία η νομολογία είχε διατυπώσει προηγουμένως (βλ. αποφάσεις της 2ας Φεβρουαρίου 1989, 94/87, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1989, σ. 175, σκέψη 12, της 20ής Μαρτίου 1997, C-24/95, Alcan Deutschland, Συλλογή 1997, σ. I-1591, σκέψη 24, και της 12ης Δεκεμβρίου 2002, C-209/00, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 2002, σ. I-11695, σκέψεις 32 έως 34), οπότε η νομολογία αυτή είναι λυσιτελής για την εφαρμογή της εν λόγω διατάξεως.
- 21 Σύμφωνα με αυτή την αρχή της αποτελεσματικότητας, όπως έχει συγκεκριμενοποιηθεί από πάγια νομολογία στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, κράτος μέλος που, βάσει αποφάσεως της Επιτροπής, είναι υποχρεωμένο να ανακτήσει τις παράνομες ενισχύσεις είναι ελεύθερο να επιλέξει τα μέσα για την εκπλήρωση της υποχρέωσής αυτής, υπό την προϋπόθεση ότι τα επιλεγέντα μέτρα δεν θίγουν το περιεχόμενο και

την αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσες αποφάσεις *Alcan Deutschland*, σκέψη 24, της 12ης Δεκεμβρίου 2002, Επιτροπή κατά Γερμανίας, σκέψη 34, και απόφαση της 7ης Ιουλίου 2009, C-369/07, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 2009, σ. I-5703, σκέψη 67).

- 22 Κράτος μέλος δεν εκπληρώνει την υποχρέωση ανακτήσεως παρά μόνον αν τα μέτρα που λαμβάνει είναι ικανά να αποκαταστήσουν τις κανονικές συνθήκες ανταγωνισμού που νοθεύτηκαν με τη χορήγηση της παράνομης ενισχύσεως της οποίας η ανάκτηση διατάσσεται δυνάμει αποφάσεως της Επιτροπής (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2002, Επιτροπή κατά Γερμανίας, σκέψη 35).
- 23 Εν προκειμένω, το άρθρο 4 του νόμου 2000-321 έχει σκοπό, όπως επισημαίνει η Γαλλική Κυβέρνηση με τις γραπτές της παρατηρήσεις, να ενισχύσει, μέσω της άρσεως της ανωνυμίας στο πλαίσιο των συναλλαγών μεταξύ διοικητικών αρχών και πολιτών, τη διαφάνεια στη διοίκηση καθώς και να παράσχει τη δυνατότητα να εξακριβώνεται ότι η διοικητική απόφαση εκδίδεται από αρμόδια αρχή. Όπως προκύπτει από την αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι οι επίμαχες βεβαιώσεις παραβαίνουν τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου 4 και πρέπει, ως εκ τούτου, να ακυρωθούν για τον λόγο αυτόν.
- 24 Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν η εφαρμογή αυτών των εθνικών διατάξεων, λαμβανομένου ταυτοχρόνως υπόψη του γενικού εθνικού νομοθετικού πλαισίου στο οποίο οι διατάξεις αυτές εντάσσονται (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 14ης Δεκεμβρίου 1995, C-312/93, *Peterbroeck*, Συλλογή 1995, σ. I-4599, σκέψη 14, και C-430/93 και C-431/93, *van Schijndel* και *van Veen*, Συλλογή 1995, σ. I-4705, σκέψη 19, καθώς και της 7ης Ιουνίου 2007, C-222/05 έως C-225/05, *van der Weerd* κ.λπ., Συλλογή 2007, σ. I-4233, σκέψη 33), είναι ασύμβατη με την απαίτηση άμεσης και πραγματικής ανακτήσεως της ενισχύσεως, όπως επιβάλλεται από το άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 659/1999 και όπως ερμηνεύεται υπό το πρίσμα των αρχών που απορρέουν από την υπομνησθείσα στις σκέψεις 21 και 22 της παρούσας αποφάσεως νομολογία.

- 25 Συναφώς, επισημαίνεται εκ προοιμίου ότι ο εκ μέρους του εθνικού δικαστηρίου έλεγχος της τυπικής νομιμότητας μιας βεβαιώσεως τελών εκδοθείσας προς ανάκτηση παράνομης κρατικής ενισχύσεως καθώς και η ενδεχόμενη ακύρωση της βεβαιώσεως αυτής για τον λόγο ότι δεν τηρήθηκαν οι απαιτήσεις που προβλέπει το άρθρο 4 του νόμου 2000-321 πρέπει να θεωρούνται εύλογη συνέπεια της αρχής της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας η οποία συνιστά, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης (βλ. απόφαση της 13ης Μαρτίου 2007, C-432/05, Unibet, Συλλογή 2007, σ. I-2271, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 26 Συνεπώς, μολονότι αυτή καθαυτή η ακύρωση βεβαιώσεως τελών δεν είναι επικριτέα, εντούτοις τονίζεται ότι η ακύρωση αυτή μπορεί να συνεπάγεται, καταρχήν, τη βάση του εθνικού δικαίου γέννηση του δικαιώματος, υπέρ του αποδέκτη της ενισχύσεως ο οποίος δικαιώθηκε δικαστικώς, να του καταβληθούν εκ νέου τα ποσά που αντιστοιχούν στην ήδη επιστραφείσα ενίσχυση, πράγμα που σημαίνει, επομένως, ότι η ενδεχόμενη αυτή συνέπεια πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα των υποχρεώσεων που προβλέπονται στο άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 659/1999.
- 27 Συναφώς, επισημαίνεται ότι από το γράμμα του προδικαστικού ερωτήματος προκύπτει ότι η αρμόδια αρχή που εξέδωσε τις επίμαχες βεβαιώσεις τελών έχει την εξουσία να θεραπεύσει το τυπικό ελάττωμα που ενέχουν οι βεβαιώσεις αυτές, πράγμα από το οποίο δύναται να συναχθεί ότι η ακύρωση των επίμαχων βεβαιώσεων τελών δεν συνεπάγεται αναγκαστικά την επιστροφή στις ενδιαφερόμενες εταιρίες των ποσών που αυτές κατέβαλαν προς εκτέλεση των εν λόγω βεβαιώσεων. Επιπλέον, η Γαλλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή υποστήριξαν, με τις γραπτές τους παρατηρήσεις, ότι το γαλλικό δίκαιο διαθέτει τα αναγκαία μέσα που διασφαλίζουν ότι η ακύρωση μιας βεβαιώσεως τελών δεν επιφέρει αυτομάτως την άμεση επιστροφή των ποσών που κατέβαλε ο υπόχρεος προς συμμόρφωση με την εν λόγω βεβαίωση. Επομένως, η αρμόδια αρχή είναι σε θέση να θεραπεύσει το τυπικό ελάττωμα το οποίο ενέχουν οι εν λόγω βεβαιώσεις χωρίς να οφείλει να καταβάλει εκ νέου στις προσφεύγουσες της κύριας δίκης, έστω και προσωρινώς, τα ποσά που εκείνες επέστρεψαν προς εκτέλεση των βεβαιώσεων αυτών.

- 28 Όσον αφορά την εφαρμογή των μέσων του εθνικού δικαίου από τις αρμόδιες αρχές ή τα εθνικά δικαστήρια, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 14, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 659/1999, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, σε περίπτωση κινήσεως διαδικασίας ενώπιον εθνικών δικαστηρίων, λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα που διαθέτουν στα αντίστοιχα νομικά τους συστήματα, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών μέτρων προς διασφάλιση της άμεσης και πραγματικής εκτελέσεως της αποφάσεως της Επιτροπής.
- 29 Βάσει των ανωτέρω, οι αρμόδιες αρχές και τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν, μεταξύ άλλων, δυνάμει του εν λόγω άρθρου 14, παράγραφος 3, να διασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα της αποφάσεως που διατάσσει την ανάκτηση της παράνομης ενισχύσεως και να καταλήγουν σε λύση σύμφωνη προς τον σκοπό που επιδιώκει η απόφαση αυτή, ήτοι να εξασφαλίζουν ότι δεν διατίθενται στον αποδέκτη της ενισχύσεως, έστω και προσωρινώς, πόροι που αντιστοιχούν στα ποσά της ήδη ανακτηθείσας ενισχύσεως.
- 30 Αν γίνει δεκτό ότι, κατ' εφαρμογήν του εθνικού δικαίου, η θεραπεία των επίμαχων βεβαιώσεων τελών πραγματοποιείται υπό συνθήκες που εξασφαλίζουν ότι, σε περίπτωση ακυρώσεως των εν λόγω βεβαιώσεων από το αιτούν δικαστήριο, τα ποσά της ήδη ανακτηθείσας ενισχύσεως δεν καταβάλλονται εκ νέου, έστω και προσωρινώς, στους αποδέκτες της ενισχύσεως αυτής, τότε η ακύρωση αυτή στερείται πραγματικών συνεπειών για την εφαρμογή της αποφάσεως 2002/14. Συγκεκριμένα, οι εν λόγω αποδέκτες δεν διαθέτουν, ούτε καν προσωρινώς, τα ποσά που αντιστοιχούν στην εκ μέρους τους επιστραφείσα ενίσχυση, οπότε στερούνται του αδικαιολόγητου ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος που θα τους παρέιχε η εκ νέου καταβολή των ποσών αυτών. Υπό τις συνθήκες αυτές, μόνη η ακύρωση των επίμαχων βεβαιώσεων τελών δεν είναι ικανή να εμποδίσει την άμεση και πραγματική εκτέλεση της εν λόγω αποφάσεως, όπως απαιτεί το άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 659/1999.
- 31 Ωστόσο, αν γίνει δεκτό ότι η ακύρωση των επίμαχων βεβαιώσεων τελών συνεπάγεται, έστω και προσωρινώς, την εκ νέου καταβολή των ποσών της ενισχύσεως που ήδη επέστρεψαν οι αποδέκτες της, τότε διατίθενται εκ νέου στους εν λόγω αποδέκτες ποσά προερχόμενα από ενισχύσεις που κρίθηκαν ασύμβατες με την κοινή αγορά με αποτέλεσμα αυτοί να ωφελούνται από το συνεπαγόμενο αδικαιολόγητο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Κατά συνέπεια, τίθεται σε κίνδυνο η άμεση και σταθερή αποκατάσταση της προτέρας καταστάσεως και αναβιώνει το αδικαιολόγητο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα υπέρ των προσφευγουσών της κύριας δίκης.

- 32 Η συνέπεια αυτή είναι ασύμβατη τόσο με την απόφαση 2002/14 που διατάσσει την ανάκτηση της παράνομης ενισχύσεως όσο και με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 659/1999.
- 33 Κατόπιν των προεκτεθέντων, η απάντηση που πρέπει να δοθεί στο υποβληθέν ερώτημα είναι ότι το άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 659/1999 έχει την έννοια ότι, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες τα ποσά επίμαχης ενισχύσεως έχουν ήδη ανακτηθεί, δεν απαγορεύει την εκ μέρους του εθνικού δικαστηρίου ακύρωση βεβαιώσεων τελών που εκδόθηκαν προς ανάκτηση παράνομης κρατικής ενισχύσεως για τον λόγο ότι ενέχουν τυπικό ελάττωμα, οσάκις το εθνικό δίκαιο εξασφαλίζει τη δυνατότητα θεραπείας του τυπικού αυτού ελαττώματος. Αντιθέτως, η διάταξη αυτή απαγορεύει την, έστω και προσωρινή, εκ νέου καταβολή των ποσών αυτών στον αποδέκτη της εν λόγω ενισχύσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 34 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου [88] της Συνθήκης ΕΚ έχει την έννοια ότι, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες τα ποσά επίμαχης ενισχύσεως έχουν ήδη ανακτηθεί, δεν απαγορεύει την

εκ μέρους του εθνικού δικαστηρίου ακύρωση βεβαιώσεων τελών που εκδόθηκαν προς ανάκτηση παράνομης κρατικής ενισχύσεως για τον λόγο ότι ενέχουν τυπικό ελάττωμα, οσάκις το εθνικό δίκαιο εξασφαλίζει τη δυνατότητα θεραπείας του τυπικού αυτού ελαττώματος. Αντιθέτως, η διάταξη αυτή απαγορεύει την, έστω και προσωρινή, εκ νέου καταβολή των ποσών αυτών στον αποδέκτη της εν λόγω ενισχύσεως.

(υπογραφές)